

ристання проблемних ситуацій, цікавих практичних прикладів, забезпечення навчального процесу технічними засобами та дидактичними матеріалами.

Головною метою морального виховання на сучасному етапі є цілеспрямований свідомий процес формування гармонійної особистості, що включає гуманність, працелюбність, чесність, правдивість, дисциплінованість, почуття відповідальності, власної гідності, виховання патріотизму, любові до Батьківщини. На цій основі формуються особистісні риси людини, які включають в себе національну самосвідомість, розвинену духовність, моральну, художньо-естетичну, правову, трудову, фізичну, екологічну культуру, розвиток індивідуальних здібностей і таланту.

Головне у вихованні старшокласників – добиватися, щоб самі учні прагнули до моральної чистоти.

Вся система методів морального виховання, які застосовуються у старших класах школи (бесіди, лекції диспути, громадська діяльність та ін), має бути спрямована на розвиток самосвідомості учнів, на самовиховання і самовдосконалення.

Здатність людини до самореалізації в рамках життєвої стратегії за такими напрямками, як самосвідомість, самовизначення, рефлексія, сенсотворення, рівень домагань, самоорганізація, саморегуляція - багато в чому визначена системою зв'язків у ланці "держава - особистість ". Осягнення сутності громадянськості, бачення і розуміння шляхів, що ведуть до "акме" громадянськості, має сьогодні не тільки теоретичне а й практичне значення. У зв'язку з цими перспективами акмеології як науки є вихід за рамки дослідження проблем розвитку професіоналізму. Вже сьогодні необхідні наукові розробки проблем громадянського становлення, морального вдосконалення і духовного розвитку особистості.

Список використаної літератури

1. <http://posibniki.com.ua/post-starshiy-shkilniy-vik>
2. <http://ua.textreferat.com/referat-11054-1.html>
3. <http://ua-referat.com/>
4. <http://osvita.ua/school/method/psychology/1745/>
<http://medbib.in.ua/akme-grajdanstvennosti-kak-vershina.html>

Тетяна Мороз

ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ОЧИМА СТУДЕНТА

Сучасна орієнтація освіти на формування компетенцій як готовності і здатності людини до професійної діяльності передбачає створення відповідних педагогічних умов. Оскільки нова освітня парадигма декларує розвиток особистості під час здобуття вищої освіти, дослідження ролі викладачів ВНЗ у забезпеченні професійної підготовки майбутніх фахівців набуває особливої актуальності.

Мета статті: проаналізувати роль педагогічного супроводу у процесі професійного становлення майбутніх фахівців.

До проблем фахової підготовки вчителів зверталися А. Бойко, Н. Дем'яненко, Т. Литвиненко, В. Майборода, О. Овчинникова, Н. Побірченко, О. Пометун, О. Савченко, В. Титаренко, А. Цина, Н. Шиян та інші. Перспективи підготовки конкурентоспроможних фахівців вчені безпосередньо пов'язують з реалізацією компетентнісного підходу в освіті, з установленням суб'єкт-суб'єктної взаємодії професорсько-викладацького складу і студентів.

Нам близька позиція О. Овчинникової, яка зазначає, що кризу сучасної освіти зумовлюють «...інертність професійної свідомості педагогів, орієнтованих на традиційні ціннісні установки; тривала за часом відсутність можливості вивчення різноманітних зразків світового педагогічного досвіду; ізоляція педагогічної спільноти від спілкування з зарубіжними колегами; висока інерційність традиційної системи педагогічної освіти...» [2]. Науковець також висловлює думку про те, що зміни, які відбуваються у освітній галузі носять чисто зовнішній характер. Отже, вивчення проблем, пов'язаних із педагогічним супроводом професійної підготовки майбутніх фахівців з позицій компетентнісного підходу набуває особливої актуальності.

Сучасний розвиток суспільства вимагає нової системи освіти, орієнтованої на інноваційне навчання і виховання особистості, яка житиме і працюватиме в умовах глобалізованого соціокультурного простору.

У новій філософії освіти студент розглядається як активний суб'єкт педагогічної взаємодії, тому цілком природно, що роль викладача також трансформується. Сучасний педагог вже не може просто транслювати знання, він повинен сприяти всебічному розвитку майбутнього фахівця, вчити студентів самостійно здобувати знання, вільно орієнтуватися у різних життєвих ситуаціях.

Для того, щоб кожний студент у ВНЗ відчував себе особистістю, мав можливість максимально повно реалізувати власний потенціал та зміг досягти найбільших успіхів у навчанні, на наш погляд, важливо ураховувати ряд чинників.

По-перше, з самого початку студенти повинні відчувати себе у стінах ВНЗ комфортно. Ми погоджуємося з науковцями, які звертають увагу на те, що адаптація студентів-першокурсників пов'язана з подоланням труднощів входження в нове соціальне середовище, встановленням внутрішньогрупових відносин, пристосуванням до нових форм навчання.

На наш погляд, пристосування студентів до навчання у педагогічному ВНЗ має свої особливості. Входження молодих людей у систему навчання у вищій школі, набуття нового соціального статусу вимагає моделювання нової поведінки, яка найбільше відповідає статусу студента – майбутнього вчителя. Відомо, що процес пристосування може викликати у людини перенапруження як на психологічному, так і на фізіологічному рівнях. Внаслідок такого стресу у студента може знизитися активність і він не зможе не тільки практикувати нові способи поведінки, але й виконувати звичні для нього види діяльності.

З огляду на вищезначене, ми вважаємо, що для якнайшвидшої адаптації абітурієнтів до нових умов навчання, які суттєво відрізняються від тих, що були у школі, кожен майбутній студент повинен «отримати» власного «опікуна», – викладача, або старшокурсника, який допоможе подолати невпевненість у собі,

а, можливо, й страхи та комплекси. Традиційно роль такого «опікуна» у ВНЗ намагаються виконувати куратори академічних груп. Як правило, вони знайомлять молодь з навчальним закладом (бібліотека, читальні зали, музей, деканати, кафедри тощо), пояснюють майбутнім педагогам їх обов'язки, за виконання яких вони повинні нести відповідальність. Допомоги одного куратора всім членам академічної групи не завжди вистачає, оскільки студенти прагнуть спілкування, бажають, щоб їх вислуховували, підтримували, допомагали у вирішенні деяких проблем.

Незважаючи на уявну дорослість, першокурсник потребує ненав'язливого контролю з боку викладачів, тому що не завжди може сам зорієнтуватися у нових вимогах студентського життя. Хотілось би підкреслити, що саме перший рік навчання є найскладнішим з точки зору адаптації студента до нового середовища, тому в умовах сучасного вищого навчального закладу дуже важливо створити партнерські довірливі стосунки між студентами та викладачами. Безумовно, педагоги впливають на особистісне становлення студента, але може впливати й академічна група, тому підвищення авторитету куратора і академічної групи повинні бути віднесені до числа важливих завдань виховної роботи ВНЗ.

Професійна підготовка майбутнього вчителя – це процес інтерактивний, в якому досягнення позитивних результатів повинне забезпечуватися зусиллями зацікавлених сторін. У контексті теми, яку ми досліджуємо, здається слушною думка про доцільність впровадження у систему вітчизняної вищої освіти інституту тьюторства. Пропозиція зміни традиційної ролі викладача на тьюторну ураховує позитивний європейський досвід і особливості сучасного етапу розвитку суспільства, яке характеризується інформатизацією всіх сфер життя та доступом до невичерпних інформаційних ресурсів. Очевидно, що у таких умовах роль вчителя, викладача, куратора, наставника повинна бути трансформована. Однак, на нашу думку, освітня реформа у цій царині лише декларується, а насправді ніяких суттєвих змін у поведінці переважної більшості викладачів не спостерігається.

Цікаву теорію з цього питання висуває український науковець Т. Литвиненко про те, що у сфері освіти панує інерційний авторитаризм... На думку ученого, авторитарне педагогічне мислення керує діяльністю переважної більшості вчителів, вихователів, методистів, працівників освіти, Авторитаризм закріплений наукою в педагогічній теорії, відображений у підручниках педагогіки та методичних посібниках... [1]. Ми цілком погоджуємося з такою точкою зору і маємо констатувати факт, що сучасна професійна підготовка вчителя без тьюторських технологій буде малоефективною.

Досить цікавий, на наш погляд, підхід до професійної підготовки майбутніх фахівців реалізується в Англії, де студент сприймається як колега викладача. При цьому у спілкуванні враховується його точка зору, ідеї, погляди. Студент розглядається професорами в якості партнера, як людина, яка у майбутньому повинна чогось досягти і забезпечити успіх університету. У тамтешніх навчальних закладах відсутня ієрархія серед викладацького складу, міжособистісні відносини студентів і викладачів вільні та мало формалізовані. На нашу думку, такий досвід спілкування сприяє професійному становленню майбутніх фахівців. Студенти комфортно себе почувають і можуть під керівництвом старших товаришів зосередитися на самоосвіті, на питаннях, які їх цікавлять, на розвитку й удоско-

наленні власних здібностей, можливостей, талантів, ресурсів і потенцій. Так відбувається професійне становлення нового кваліфікованого фахівця, а одночасно і творіння нового суспільства.

Сьогодні в Україні у професійному середовищі освітян активно обговорюються найрізноманітніші напрямки освітньої реформи. Дискусії точаться навколо впровадження багатоступеневої практико-орієнтованої освіти, відносно відродження інституту наставництва та створення на базі ВНЗ бізнес-інкубаторів, розробки сучасних освітніх програм тощо. Для того, щоб ці освітні реформи не залишилися лише на папері, вони, на наш погляд, повинні відбуватися у тісній співпраці студентів, викладачів і роботодавців.

При цьому професійне становлення майбутнього фахівця має забезпечуватися постійним супроводженням тьютора (викладача, керівника практики – представника підприємства тощо), який досконало знатиме свого вихованця, сприятиме його особистісному розвитку, урахуватиме мотиваційні чинники впродовж всього циклу навчання. На нашу думку, для отримання якнайкращих результатів навчання, особистість кожного студента з його самобутністю, індивідуальними особливостями повинна бути у центрі уваги педагогів.

Наприклад, першим кроком удосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців може стати реальна, а не формальна участь студента у складанні власного навчального плану (вивчення варіативних дисциплін), орієнтованого, у першу чергу, на його інтереси. Навчання у ВНЗ має будуватися так, щоб майбутній фахівець розумів, яку професійну компетенцію формує та чи інша дисципліна, яким чином знання отримані у процесі навчання будуть реалізовані у майбутній професійній діяльності. Такий підхід дасть змогу студентам впродовж всього періоду навчання опановувати знання в контексті обраного фаху і реально поліпшить шанси випускників на працевлаштування.

Отже, педагогічний супровід професійної підготовки майбутніх фахівців має надзвичайно важливе значення. Для того, щоб підготувати кваліфікованого працівника відповідного рівня і профілю, конкурентоздатного на ринку праці, компетентного, відповідального, що вільно володіє власною професією, та компетенціями у суміжних галузях, здатного до ефективної роботи за фахом на рівні світових стандартів, готового до постійного зростання, соціальної, та професійної мобільності, одним словом, гідного спеціаліста своєї справи, педагогічний супровід повинен ґрунтуватися на новій гуманістичній парадигмі.

Список використаної літератури

1. Литвиненко Т. А. Індивідуалізація в освітньому процесі: шляхи тьютерської допомоги в приватних навчальних закладах /Т. А. Литвиненко: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/visnik_50_165.pdf – Назва з екрану.
2. Овчинникова М. В. Сучасні освітні парадигми: основні визначення /М. В. Овчинникова: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/pspo/2010_25_1/ovhinn.pdf – Назва з екрану.